

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНИКИ

„ЗАТВЕРДЖЕНО”

Ректор Східноєвропейського
національного університету
імені Лесі Українки

_____ І. Я. Коцан

« _____ » 2016р.

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРА

галузь знань 23 – «Соціальна робота»
спеціальність 231 – «Соціальна робота»

Кваліфікація:

1. Соціальний працівник, фахівець із соціальної роботи, організатор позакласної та позашкільної роботи з дітьми
2. Соціальний працівник, соціальний педагог, педагог-організатор

Луцьк – 2016

Склад проектної групи

Мартинюк Тетяна Анатоліївна - кандидат педагогічних наук, доцент

Чернета Світлана Юріївна – кандидат педагогічних наук, доцент

Сидорук Ірина Ігорівна – кандидат педагогічних наук, доцент

1. Загальна характеристика освітньо-професійної програми «Соціальна робота» спеціальності 231 «Соціальна робота» галузі знань 23 «Соціальна робота»

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	23 Соціальна робота
Спеціальність	231 Соціальна робота
Освітньо-професійна програма	Соціальна робота
Спеціалізації	1. Організатор соціально-педагогічної діяльності в соціумі. 2. Соціальний педагог, педагог-організатор
Освітня кваліфікація	Бакалавр соціальної роботи
Кваліфікація в дипломі	1. Соціальний працівник, фахівець із соціальної роботи в освітній сфері. 2. Соціальний працівник, соціальний педагог, педагог-організатор.
Опис предметної області	<p>- Об'єкти вивчення – соціальна робота, соціально-педагогічна діяльність, соціум, практична соціальна робота з різними категоріями населення, менеджерська діяльність у соціальній сфері, робота в громаді; забезпечення прав, потреб та інтересів людини як найвищої соціальної цінності; процеси соціалізації, соціальної адаптації й інтеграції особистості; реалізація завдань і функцій у сфері соціального захисту населення; допомога та підтримка особам, які перебувають у складних життєвих обставинах; надання соціальних послуг; правові та економічні засоби соціальних інституцій органів державної влади, місцевого самоврядування та недержавних організацій в соціальній сфері; представницькі, організаційно-розпорядчі та консультативно-дорадчі дії, спрямовані на підвищення соціального добробуту; підготовка проектів нормативно-правових документів, забезпечення їх реалізації і контролю.</p> <p>- Цілі навчання – забезпечити умови формування і розвитку у майбутніх фахівців загальних і професійних компетентностей у галузі соціальної роботи, що дозволять їм оволодіти основними знаннями, вміннями, навичками, необхідними для здійснення фахової діяльності, підготовка до професійної діяльності на посадах соціального працівника, фахівця з соціальної роботи в освітній сфері, соціального педагога, педагога-організатора у закладах освіти, соціальної сфери, в громаді; формування здатності студентів до вирішення прикладних завдань соціальної сфери, у тому числі управління соціальними процесами та процесами, що мають місце в індивідуальному розвитку особистості;</p> <p>- Теоретичний зміст предметної області. Концепції, принципи, поняття, які формують професійну компетентність соціального працівника, фахівця з соціальної роботи.</p> <p>- Методи, методики та технології, якими має оволодіти бакалавр для застосовування на практиці – активні, інтерактивні, дослідницькі, інноваційні, комп'ютерні, дистанційні, мультимедійні, інформаційно-комунікаційні;</p> <p>- Інструменти та обладнання, які бакалавр вчиться застосовувати і використовувати – навчальна електронна та цифрова техніка.</p>
Академічні права випусників	Доступ до здобуття другого (магістерського) рівня, ступеня – магістр, підвищення кваліфікації. Навчатися упродовж усього життя.
Працевлаштування випусників	Професії, згідно з чинною редакцією Класифікатора професій (ДК 003:2010), на фахову підготовку яких спрямована освітньо-професійна

	програма: 3460 Асистент вихователя виправно-трудового закладу 3460 Соціальний працівник (допоміжний персонал) 3460 Фахівець з вирішення конфліктів (побутова сфера) 3443 Інспектори із соціальної допомоги 3340 Асистент вихователя соціального по роботі з дітьми-інвалідами 2446.2 Вихователь виправно-трудового закладу 2446.2 Соціальний працівник 2446.2 Фахівець (з допомоги неблагополучним родинам, грошової допомоги дітям і т. ін.) 2446.2 Фахівець із соціальної допомоги вдома 2446.2 Фахівець із соціальної роботи 2352 Інспектор з охорони дитинства 2359.2 Організатор позакласної та позашкільної виховної роботи з дітьми 2359.2 Педагог-організатор 2340 Педагог соціальний 1483 Менеджер (управитель) у соціальній сфері 2446.2 Вихователь виправно-трудового закладу
--	--

1. Зміст освітньо-професійної програми. Освітньо-професійна програма складається із системи компонентів, що визначають вимоги до рівня освіти та професійної підготовки осіб, котрі здобувають ступінь бакалавра за освітньо-професійною програмою «Соціальна робота» спеціальності 231 «Соціальна робота» галузі знань 23 «Соціальна робота». Змістова орієнтація програми – освітньо-професійна. Вона має дві складові: загальна, на яку відводиться 90 кредитів ЄКТС та вибіркова 30 кредитів ЄКТС.

Освітньо-професійна програма підготовки бакалаврів розрахована на 1 рік 10 місяців навчання і передбачає опанування нормативними і вибілковими навчальними дисциплінами циклів загальної та професійної підготовки в обсязі 120 кредитів ЄКТС.

Освітня та професійна складова програми визначає перелік навчальних дисциплін, логічну послідовність їх вивчення та кількість кредитів ЄКТС, що вимірюють обсяг навчального навантаження бакалавра; стиль, методи і технології викладання навчальних дисциплін; види практичної підготовки; види, форми, методи контрольних заходів; очікувані результати навчання; програмні (загальні та фахові) компетентності, якими повинен оволодіти бакалавр в галузі соціальної роботи.

Професійна складова освітньо-професійної програми «Соціальна робота» спеціальності 231 «Соціальна робота» галузі знань 23 «Соціальна робота» містить перелік нормативних навчальних дисциплін за циклом професійної підготовки та вибілкових навчальних дисциплін; передбачає написання курсової роботи та наступні види практик: навчально-ознайомлювальна, професійно-орієнтована в соціальних службах, стажерська.

Практична підготовка студентів є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми і здійснюється на базах практик університету, на підприємствах, організаціях та установах різних галузей господарства. Мета практики – оволодіння студентами сучасними методами, формами та засобами праці в їх майбутній професійній діяльності; формування і поглиблення отриманих в університеті знань, умінь і навичок, здатності прийняття самостійних рішень під час виконання професійної діяльності. Види практичної підготовки та терміни їх проведення визначаються навчальним планом.

Блок вибілкових навчальних дисциплін передбачає підготовку фахівців за двома спеціалізаціями: 1) «Організатор соціально-педагогічної діяльності в соціумі»; 2) «Соціальний педагог, педагог-організатор» та присвоєння відповідних кваліфікацій: 1) Соціальний працівник, фахівець із соціальної роботи в освітній сфері; 2) Соціальний працівник, соціальний педагог, педагог-організатор.

Підсумкова атестація передбачає складання здобувачами вищої освіти державного екзамену з «Теорії та технологій соціальної роботи».

Освітньо-професійна програма визначає принципи та процедури забезпечення якості професійної підготовки бакалаврів з врахуванням потреб ринку праці та потенційних працедавців.

2. Мета і завдання освітньо-професійної програми

Метою освітньо-професійної програми є професійна підготовка висококваліфікованих соціальних працівників, фахівців із соціальної роботи в освітній сфері, соціальних педагогів, педагогів-організаторів з широким доступом до професійної діяльності в освітніх та соціальних інституціях.

Завдання:

1. Забезпечити опанування найбільш передовими теоретичними та практичними знаннями в галузі професійної діяльності та споріднених предметних галузей.

2. Виробити вміння пошук у аналізі і синтезу інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між подіями, явищами, робити висновки, аргументувати свої думки.

3. Формувати вміння грамотно висловлюватися в усній та письмовій формі, використовувати мову професійного спілкування, пояснювати й характеризувати факти і явища державною мовою.

4. Навчити розуміти наукові принципи, що лежать в основі соціальної діяльності, ідентифікувати, формулювати і розв'язувати професійні завдання зі спеціальності, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

5. Навчити розуміти основні поняття, знаходити спільні риси та відмінності при порівнянні фактів, явищ, характеризувати соціальні явища.

6. Навчити теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

7. Навчити розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях.

8. Навчити критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.

9. Навчити використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички.

10. Формувати вміння аналізувати психічні властивості і стани, характеризувати психічні процеси, різні види діяльності індивідів у групі, процеси розвитку, соціалізації, соціальної адаптації та інтеграції особистості, соціально-психологічні процеси в малих та великих групах.

11. Навчити практикувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

12. Навчити визначати зміст діяльності, зв'язки та межі компетенції установ та закладів соціального захисту, соціальних служб, інших організацій.

13. Формувати вміння використовувати методи діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.

14. Навчити застосовувати методи соціальної роботи в конкретних умовах взаємодії з клієнтом.

15. Навчити застосовувати методи менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних працівників і волонтерів, іншого персоналу.

16. Навчити встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів.

17. Навчити налагоджувати співпрацю з представникам різних професійних груп та громад.

18. Навчити використовувати стратегії індивідуального та колективного представництва інтересів клієнтів.

19. Формувати вміння виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

20. Формувати уміння виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та застосовувати засоби супервізії для їх розв'язання.

21. Навчити демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

22. Навчити демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

23. Навчити конструювати процес та результат соціальної роботи в межах поставлених завдань, використовувати кількісні та якісні показники, коригувати план роботи відповідно до результатів оцінки.

3. Стиль і методика викладання освітніх дисциплін, система оцінювання

Підходи до навчання: проблемно-орієнтоване, інтерактивне, контекстне, практико-орієнтоване, дистанційне, електронне, самонавчання, он-лайн навчання.

Форми та методи навчання: лекції, навчальні семінари, консультації, практикуми, майстер-класи, самопідготовка у бібліотеці та на основі Інтернет-ресурсів, веб-квести, підготовка доповідей, презентацій, моделювання, проектування, удосконалення практичних навичок викладання, дискусії, кейс-навчання, брейн-стормінг, мікровикладання.

Шкала оцінювання успішності бакалаврів, яка використовується в процесі їх освітньо-професійної підготовки представлена в таблиці.

Оцінка ЕКТС	Оцінки за 100-бальною інституційною шкалою (за всі види навчальної діяльності)	Оцінки за національною шкалою	
		4-бальна (екзамен, практика)	2-бальна (залік)
A	90 – 100	5 (відмінно)	Зараховано
B	82 – 89	4 (добре)	
C	75 - 81	3 (задовільно)	
D	67 -74		
E	60 - 66		
Fx	1 – 59	2 (незадовільно)	Незараховано

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою. Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль.

Повна кількість кредитів визначена навчальним планом для його конкретного компоненту (навчальна дисципліна, курсова робота, практика), присвоюється бакалавру за умови успішного засвоєння цього компоненту (за стобальною шкалою - 60 балів (задовільно); за 4-бальною національною шкалою – 3 бали (задовільно) та за 2-бальною – зараховано.

4. Проміжкові та підсумкова атестації

Перевірка освітніх та професійних досягнень здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового модульного контролю. Усі види контролю фіксуються у навчальному плані підготовки бакалавра та індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти.

Об'єктом оцінювання знань студентів є програмовий матеріал із навчальної дисципліни, засвоєння якого перевіряється під час цих видів контролю.

Завданням поточного контролю (ПК) є перевірка навчальних досягнень студентів. Завданням підсумкового модульного контролю (ПМК) є перевірка розуміння та засвоєння студентом програмового матеріалу вцілому, здатності творчого використання засвоєних знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми в галузі соціальної роботи тощо.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних (семінарських) та лабораторних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретного виду навчальної роботи. Поточний контроль реалізується у формі опитування, захисту лабораторних робіт, виступів на практичних (семінарських) заняттях, експрес-

контролю, індивідуальних науково-дослідних завдань. Максимальна кількість балів за поточний контроль становить 40 балів.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному освітньо-кваліфікаційному рівні або на окремих його завершальних етапах. Він проводиться у формі модульного контролю, семестрового заліку/екзамену, державної атестації.

Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення всіх тем змістового модуля у формі виконання студентом модульного контрольного завдання (контрольної роботи, тесту, колоквиуму тощо) згідно із затвердженим графіком. Форма проведення, кількість модульних контрольних робіт зазначаються в робочій програмі відповідної навчальної дисципліни. Максимальний бал, отриманий за модульні контрольні роботи, становить не більше 60 балів.

Семестровий екзамен – це форма підсумкового контролю засвоєння студентом теоретичного матеріалу та практичних умінь і навичок з окремої навчальної дисципліни за семестр. Складання екзамену є обов'язковим у випадку якщо це передбачено робочою програмою початкової дисципліни та здійснюється під час екзаменаційної сесії відповідно до затвердженого в установленому порядку розкладу.

Семестровий залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з певної дисципліни на підставі результатів виконання ним усіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час лекційних, практичних (семінарських), лабораторних занять; самостійної роботи; виконання ІНДЗ; модульних контрольних робіт. Залік виставляється за умови, якщо студент виконав усі види навчальної роботи, які визначені робочою програмою навчальної дисципліни, та отримав не менше 60 балів.

Оцінювання рівня якості підготовки бакалавра під час атестації у формі державного екзамену з «Теорії та технологій соціальної роботи» здійснюють члени державної екзаменаційної комісії на основі встановлених правил, принципів, критеріїв, системи і шкали оцінювання. Державний кваліфікаційний екзамен здійснюється в усній або письмовій формі.

5. Внутрішня та зовнішня системи забезпечення якості освітньої та практичної складових підготовки бакалаврів

Вищий навчальний заклад забезпечує якість освітньої діяльності, освітньо-професійних програм та дипломів. Задля досягнення цієї мети розробляється і втілюється стратегія постійного підвищення якості вищої освіти, що базується на відповідних принципах, процедурах та заходах.

Принципи забезпечення якості вищої освіти: відкритості до європейських стандартів вищої освіти та систем забезпечення якості навчання і викладання; студентоцентрованого навчання, зосередженого на його результатах та спрямованого на максимальне забезпечення придатності до працевлаштування випускників ВНЗ; компетентнісного підходу до побудови та реалізації освітньо-професійних програм, орієнтованих на результати; гласності, прозорості та партнерства з стейкхолдерами (здобувачами вищої освіти, працедавцями, професійними організаціями, громадськістю і іншими зацікавленими суб'єктами); періодичності внутрішнього та зовнішнього моніторингу ресурсів, змісту, організації процесу навчання; циклічності та безперервності процесу забезпечення якості.

Процедури та заходи забезпечення якості вищої освіти:

- Моніторинг та періодичний перегляд освітньо-професійної та навчальних програм.

Програми розробляються у відповідності з визначеними до нормативних документів цілями та результатами навчання. Зміст програм відповідає певному рівню національної рамки кваліфікацій вищої освіти, а також Рамці кваліфікацій Європейського простору вищої освіти та орієнтується на забезпечення бакалаврів професійними та загальними компетентностями, що впливають на особистісний та професійний ріст здобувачів вищої освіти.

Освітньо-професійна та навчальні програми підлягають офіційній процедурі затвердження у вищому навчальному закладі. Програми регулярно переглядають і оновлюють. Зібрана інформація аналізується з метою адаптації програм до сучасних потреб вищої освіти. Такі процедури гарантують безперервне вдосконалення програм, високу якість надання освітніх

послуг, а також створюють сприятливе й ефективне навчальне середовище для студентів. Характеристики оновлених програм публікуються. Періодичність перегляду і оновлення програм: для освітньо-професійної – чотири роки, а для навчальних програм - щорічно.

- Оцінювання здобувачів вищої освіти.

У вищому навчальному закладі постійно оцінюється прогрес бакалаврів у здобутті вищої освіти, готовності до майбутньої кар'єри. Процедури забезпечення якості для оцінювання передбачають розробку критеріїв та методик діагностики та оцінювання під час поточного контролю, заліків та екзаменів, а також норм виставлення оцінок. Усі нормативи та вимоги доводяться до відома здобувачів вищої освіти заздалегідь. Показники оцінювання демонструють бакалаврам рівень досягнення запланованих результатів навчання. Процес оцінювання супроводжується коментарями та порадами щодо підвищення якості результатів навчання здобувачів вищої освіти. Він здійснюється послідовно, об'єктивно і чесно стосовно всіх здобувачів вищої освіти та проводиться відповідно до встановлених у ВНЗ процедур.

- Підвищення кваліфікації науково-педагогічних і педагогічних працівників.

Заклад вищої освіти несе первинну відповідальність за якість викладацького складу, оскільки від професійності науково-педагогічних працівників залежить забезпечення результатів навчання студентів та уможливується набуття ними професійних компетентностей. Викладачі здійснюють студентоцентрований та компетентнісний підхід до навчання і викладання, оперативно реагують на змістові і процесуальні зміни, які відбуваються у вищій освіті.

Вищий навчальний заклад забезпечує належні умови та сприятливе середовище для реалізації професійного потенціалу викладачів, їх фахового удосконалення, ефективного виконання виробничих функцій. Для цього заохочуються інновації у змістовій і процесуальній складових викладання. Викладачі періодично, раз в п'ять років, проходять стажування в провідних вітчизняних і зарубіжних ВНЗ; готують науково-методичне забезпечення навчального процесу, видають навчально-методичні посібники, підручники, методичні рекомендації з навчальних дисциплін, які викладають. ВНЗ заохочує поєднання навчальної та наукової діяльності викладачів. Результати дослідницької роботи узагальнюються в наукових публікаціях, статтях у фахових та включених до науково метричних баз виданнях, монографіях. Під керівництвом провідних учених створюються наукові школи, до діяльності яких залучаються поряд з науково-педагогічними працівниками й студенти.

Щороку у ВНЗ, відповідно розробленого положення, відбувається рейтингове оцінювання викладачів, результати якого ознайомлюється кожен викладач.

- Наявність необхідних ресурсів для організації навчального процесу.

Вищий навчальний заклад забезпечує відповідне фінансування навчальної та викладацької діяльності, наявність адекватних та легкодоступних навчальних ресурсів і підтримку студентів у здобутті вищої освіти і ступеня бакалавра з галузі соціальної роботи. До обов'язкових складових матеріально-технічної бази ВНЗ, які забезпечують самостійну роботу студентів належать: бібліотека, навчальне обладнання, комп'ютерні зали, IT-інфраструктура. До людського фактору ресурсів організації навчального процесу належать наставники, радники та інші консультанти.

У ВНЗ налагоджена система послуг підтримки здобувачів вищої освіти (сприяння щодо забезпечення побуту, проживання, харчування, умов навчання студентів з особливими потребами та іноземців). У наданні послуг підтримки важливу роль відіграє допоміжний та адміністративний персонал, який є кваліфікованим і має відповідні можливості для розвитку професійних якостей викладачів.

Студенти мають можливість взяти участь у програмах академічної мобільності в межах країни та за кордоном.

Внутрішнє забезпечення якості гарантує наявність усіх необхідних для здобуття вищої освіти загальнодоступних ресурсів, а студенти поінформовані про їх наявність.

- Наявність інформаційних систем для ефективного управління навчальним процесом.

Для підвищення ефективності організації управління навчальним процесом, продуктивності праці в організаційних підрозділах ВНЗ, створення сприятливих умов роботи персоналу використовуються комп'ютеризовані інформаційні системи. Вони забезпечують

ефективні процеси збору та аналізу інформації про реалізацію освітньо-професійних програм та іншої діяльності, підтримують систему внутрішнього забезпечення якості навчального процесу.

У ході управління, з допомогою інформаційних систем, вивчаються такі параметри: структура вищого навчального закладу (факультети, кафедри, навчальні плани, академічні та збірні групи, лекційні потоки); дані щодо навантаження викладачів кафедр та розклад їх роботи; дані щодо здобувачів вищої освіти (успішність, відвідування занять, рух контингенту); аудиторний фонд вищого навчального закладу та його використання; розклади занять та інших видів навчальної діяльності студентів; вивчається рівень задоволеності здобувачів вищої освіти освітньо-науковими програмами; кар'єрні траєкторії випускників.

У вищому навчальному закладі використовуються такі комп'ютеризовані інформаційні системи: пакет програм «Деканат», пакет ПП «Політек-СОФТ», до складу якого входять модулі «ПС – Кафедра», «ПС – Студент – WEB», система управління курсами Moodle. Сучасна система управління курсами Moodle – (модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище) орієнтована на організацію взаємодії між викладачем та а студентами і здатна оптимізувати як організацію дистанційних курсів, так і традиційного очного навчання.

- Публічність інформації про освітньо-професійні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації.

Вищий навчальний заклад регулярно публікує найсвіжішу, неупереджену, об'єктивну, зрозумілу, точну, своєчасну та легкодоступну інформацію про свою діяльність. Така інформація корисна як для майбутніх, так і теперішніх здобувачів вищої освіти, випускників, інших стейкхолдерів і громадськості.

Повідомлення розміщуються на офіційному сайті ВНЗ і мають такі тематичні спрямування: освітнє, науково-методичне, організаційне та виховне. Надається поширена інформація про рівні, ступені вищої освіти, спеціальності та спеціалізації за якими відбувається навчання у ВНЗ; правила прийому і критерії відбору на спеціальності усіх рівнів вищої освіти; освітньо-професійні та освітньо-наукові програми підготовки здобувачів усіх ступенів вищої освіти; кваліфікації, які вони надають та можливості працевлаштування випускників; навчальні програми навчальних дисциплін і практик; заплановані результати навчання; процедури навчання, викладання та оцінювання.

Подається також інша інформація про процедури та результати прийняття рішень під час провадження діяльності у сфері вищої освіти, що потребує оприлюднення у встановленому порядку.

- Запобігання та виявлення академічного плагіату.

З метою запобігання поширення плагіату, розвитку навичок коректної роботи із джерелами інформації, дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, активізації самостійності й індивідуальності при створенні авторського тексту і відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування у ВНЗ дотримуються розробленого положення про протидію плагіату. Відповідно до нього здійснюється перевірка наукових публікацій як викладачів, так і студентів, кваліфікаційних випускових робіт з використанням комп'ютерних систем «Anti-Plagiarism», eTXT Антиплагиат, AdvegoPlagiat, DoubleContentFinder, PraideUniqueContentAnalyser та ін.

- Процеси зовнішнього забезпечення якості.

Процеси зовнішнього забезпечення якості включають: самооцінювання ВНЗ або збирання матеріалів, що підтверджують дані про якість освіти; зовнішнє оцінювання, яке зазвичай включає відвідування закладу; звіт за результатами зовнішнього оцінювання; план послідовних подальших дій за результатами оцінювання. Звіти зовнішнього забезпечення якості публікуються. Вони пишуться зрозуміло і доступно, а зауваження чи рекомендації вказують шляхи прийняття рішень для підвищення якості вищої освіти.

Зовнішнє забезпечення якості навчальних закладів та/ або освітньо-професійних програм здійснюється на циклічній основі. Тривалість циклу і процедур перевірки заздалегідь чітко визначаються та публікуються.

У групу незалежних (зовнішніх) експертів, яка виконує зовнішнє забезпечення якості включаються представники від здобувачів вищої освіти.

Зовнішнє забезпечення якості виконується професійно, послідовно і прозоро.

6. Результати навчання здобувачів освітнього ступеня бакалавра

У результаті навчання бакалаври **повинні знати:**

- основні напрями організації соціальної роботи;
- функції соціального працівника як організатора дозвілля молоді;
- поняття соціального виховання;
- міждисциплінарні зв'язки соціології та соціальної роботи;
- загальні відомості про наукове пізнання;
- структуру соціологічного дослідження;
- поняття методології соціологічного дослідження;
- теоретичні засади соціальної роботи;
- складові професійного іміджу;
- кодекс етики соціального працівника як основи його етичної професійної діяльності;
- документацію із питань соціальної опіки;
- структуру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді в Україні;
- загальні технології соціальної роботи;
- міждисциплінарні технології, методи й методики соціальної роботи, їх класифікацію;
- конкретні технології соціальної роботи;
- спілкування, типи спілкування; особливості активної взаємодії зі слухачем;
- економічні основи соціальної роботи;
- моделі соціальної роботи з інвалідами;
- основи соціально-медичної реабілітації інвалідів;
- теоретичні основи і передумови психотерапії та психокорекції;
- загальну характеристику психотерапевтичної та психокорекційної практики;
- напрямки державної молодіжної політики в Україні;
- основи управлінської діяльності;
- програми та основні етапи проведення соціологічного дослідження;
- історію виникнення законодавчої бази щодо трудового права.

Повинні вміти:

–аналізувати й оцінювати найважливіші досягнення етнічної, європейської та світової науки й культури, орієнтуватися в сучасному культурному просторі; розглядати суспільні явища в розвитку і конкретних історичних умовах і розуміти сутність та принципи розвитку суспільства, природи і мислення; аналізувати, оцінювати і прогнозувати соціальні, економічні, правові, політичні, екологічні, культурні та інші події та явища; застосовувати засоби й технології міжкультурної взаємодії; уміння користуватися рідною та іноземними мовами, доцільно застосовувати мовленнєві навички та норми відповідної мовної культури, символіку, тексти в процесі комунікації; застосовувати методи виховання та самовиховання, які орієнтовані на систему індивідуальних, національних і загальнолюдських цінностей; опановувати й реалізувати моделі толерантної поведінки та стратегії конструктивної діяльності в умовах культурного, мовного, релігійного розмаїття (*загальнокультурна компетентність*);

–орієнтуватися в соціальних ситуаціях, правильно визначати особистісні особливості й емоційний стан інших людей, обирати адекватні способи спілкування й реалізувати їх у процесі взаємодії; визначати власне місце в житті суспільства, проектувати стратегії свого життя з урахуванням інтересів і потреб різних соціальних груп, індивідуумів відповідно до соціальних норм і правил, наявних в українському суспільстві, та інших чинників; адаптуватися у різних соціальних ситуаціях; вільно володіти вербальними і невербальними засобами спілкування; враховувати такі психологічні складові особистості як цінності, мотиви, настанови, переконання, здібності при здійсненні професійної діяльності; визначати індивідуально-типологічні особливості й емоційний стан інших людей, обирати адекватні способи спілкування й реалізувати їх у процесі взаємодії; спільно визначати цілі діяльності, планувати, розробляти й реалізовувати соціальні проекти і стратегії індивідуальних та колективних дій; застосовувати технології трансформації та конструктивного розв'язання конфліктів, досягнення консенсусу, брати на себе відповідальність за прийняті рішення та їх виконання; налагоджувати співробітництво соціального працівника з клієнтами служби зайнятості та інших соціальних служб та організацій; застосовувати в практичній соціальній роботі базових принципів

психології і педагогіки та інноваційних соціально-психологічних практик і підходів; володіти методиками збереження та зміцнення фізичного та психічного стану людини та способами надання першої медичної допомоги (**соціально-психологічна компетентність**);

–уміння використовувати традиційні та інноваційні соціальні технології, техніки, прийоми та методики для розв'язання практичних проблем у сфері соціальної роботи; забезпечити дотримання норм охорони та захисту прав незахищених категорій населення, представляти їхні інтереси у різноманітних інстанціях (службі у справах неповнолітніх, міліції, суді тощо); надавати соціальні послуги різним верствам населення та здійснювати їх соціальний супровід і патронаж; уміння надавати необхідну соціальну підтримку дітям, які потребують піклування чи знаходяться у складних життєвих обставинах тощо; розробляти соціальні проекти, забезпечувати якісне виконання завдань професійної діяльності на основі інструкцій, методичних рекомендацій, встановлення норм, нормативів, технічних умов тощо; надавати послуги у сфері професійної зайнятості населення, дбати про соціальну адаптацію та зайнятість молоді; пропагувати соціально значимі норми та правила поведінки, ведення здорового способу життя; сприяти попередженню негативних явищ і правопорушень серед населення; надавати соціально-психологічну допомогу дітям з особливими потребами, їх родинам та здійснювати соціальний супровід (**технологічна компетентність**);

–здійснювати діагностику, аналіз, фіксування показників, умов та результатів соціальної роботи та прогнозувати їх перебіг; вивчати, оцінювати, моделювати та прогнозувати особливості діяльності і індивідуального розвитку клієнтів соціальних служб; уміння досліджувати та прогнозувати спрямованість впливу мікросередовища, особливостей сім'ї, виховного потенціалу в мікрорайоні та джерела негативного впливу клієнтів; аналізувати життєве поле окремих осіб і малих груп людей, властивих їм індивідуальних негараздів та соціальних проблем, а також способи і шляхи їх розв'язання; визначати доцільність діагностичних, розвивальних, реабілітаційних чи корекційних засобів для розв'язання поставлених задач; уміння досліджувати і прогнозувати вплив негативних чи позитивних чинників соціальної ситуації, що впливає на клієнта; прогнозувати результати соціальної роботи з урахуванням об'єктивних та суб'єктивних факторів впливу на клієнтів; передбачати зміни у соціальній сфері в цілому та можливі зміни соціально-економічного та соціально-психологічного стану певних груп та окремих клієнтів соціальної роботи і планувати діяльність з урахуванням цих змін (**діагностично-прогностична компетентність**);

–застосовувати групи методів організації та управління соціальною роботою: адміністративні, економічні, соціальні, соціально-психологічні, соціально-педагогічні тощо; вирішувати, упорядковувати, систематизувати, здійснювати підготовку, об'єднувати для досягнення мети, виконання завдань; уміння координувати діяльність і взаємодію всіх суб'єктів соціальної роботи; уміння розробляти, планувати і організовувати процес виконання соціальних програм відповідно до соціально-економічної ситуації в країні; залучати громадські організації, творчі спілки, окремих громадян тощо до культурно-освітньої, профілактично-виховної, спортивно-оздоровчої та інших видів роботи з клієнтами соціальних служб; організувати соціальні, культурно-дозвілєві заходи, волонтерські акції та доцільно використовувати професійні ресурси у наданні соціальної допомоги та підтримки сім'ям, дітям, молоді; обґрунтовувати управлінські рішення та спроможність забезпечувати їх правомочність; здійснювати господарсько-фінансову діяльність організацій соціальної сфери відповідно до чинного законодавства, звітувати відповідно до затверджених форм та здійснювати рефлексію професійної діяльності (**організаційно-управлінська компетентність**).

7. Програмні (загальні та фахові) компетентності здобувачів вищої освіти

Компетентність бакалавра соціальної роботи є динамічною комбінацією знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-естетичних цінностей, які визначають здатність особи здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на першому рівні вищої освіти.

Розвиток компетентностей здобувача освітнього ступеня бакалавра соціальної роботи є метою освітньо-професійної програми. Найважливіші компетентності, які визначають специфіку та профіль програми, розглядаються як програмні компетентності. Очікується, що

програмні компетентності освітньо-професійних програм за однаковими спеціальностями в різних ВНЗ матимуть ознаки подібності чи порівнювальності між собою.

Згідно європейських стандартів вищої освіти компетентності представлені в освітньо-професійних програмах двома різновидностями: загальні (generic) та академічні спеціальні (фахові) (subjectspecific) компетентності (competences).

Конкретний перелік загальних компетентностей здобувача освітнього ступеня бакалавра соціальної роботи корелюється з описом шостого кваліфікаційного рівня Національної рамки кваліфікацій і спрямований розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю (**інтегральна компетентність**). Зокрема до переліку загальних компетентностей здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти належать:

– абстрактно мислити, аналізувати, застосовувати знання у практичних ситуаціях; розуміти предметну область та професійну діяльність; використовувати інформаційні та комунікаційні технології; вчитися і оволодівати сучасними знаннями; пошук, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; виявлення та вирішення проблеми; прийняття обґрунтованих рішень, робота в команді; демонструвати навички міжособистісної взаємодії; мотивувати людей, рухатися до спільної мети; діяти соціально відповідально та свідомо (**загальні компетентності**);

– аналізувати суспільні процеси становлення і розвитку соціальної роботи як інтеграційної галузі наукових знань, що акумулюють дані всіх наук про людину; оцінювати соціально-політичні процеси, пов'язані з соціальним розвитком держави; аналізувати існуючу нормативно-правову базу стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення; аналізувати психічні властивості, станів і процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади; попереджувати соціальні ризики, складні життєві обставини, вирішувати соціальні конфлікти; розуміти організацію та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб; вивчати соціальну проблему за допомогою методів наукового дослідження; оцінювати проблеми, потреби, специфічні особливості та ресурси клієнтів; розробляти шляхи подолання проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення; надавати допомогу та підтримку клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей; ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту; розробляти та реалізовувати соціальні проекти і програми; застосовувати методи менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних працівників і волонтерів, іншого персоналу; взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад; дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи; виявляти і залучати ресурси особистості, соціальної групи та громади для виконання завдань професійної діяльності; генерувати нові ідеї та креативність у професійній сфері; оцінювати результати та якість професійної діяльності у сфері соціальної роботи; сприяти підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах (**спеціальні (фахові, предметні) компетентності**).

8. Урахування відповідності запланованих результатів навчальної та професійної діяльності потребам ринку праці та потенційним роботодавцям

Згідно з наказом Міністерства освіти і науки від 06 листопада 2015 року № 1151 «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266, затверджено Таблицю відповідності Переліку напрямів, за якими здійснювалася підготовка фахівців у вищих навчальних закладах де зазначено, що спеціальність Соціальна педагогіка (галузь знань 0101 «Педагогічна освіта») узгоджується зі спеціальністю 231 «Соціальна робота» (галузь знань 23 «Соціальна робота»). У зв'язку з цим виникає потреба в фахівцях – соціальних працівниках, та відповідно, в висококваліфікованих викладачах, які готуватимуть фахівців для даної сфери діяльності.

Професійна компетентність майбутнього спеціаліста формується на засадах теоретичних знань, практичних умінь та навичок, особистісних якостей та життєвого досвіду, що в комплексі формують здатність фахівця вирішувати професійні проблеми на конкретному робочому місці.

Результати навчальної та практичної діяльності дають можливість випускникам студентам здобути освітній ступінь бакалавра соціальної роботи.

Професійна підготовка бакалавра формує висококваліфікованого фахівця соціальної роботи. Бакалавр соціальної роботи може працювати в таких установах: соціальні служби для сім'ї, дітей та молоді, центри працевлаштування, спеціальні соціальні служби різного відомчого підпорядкування; центри соціальної допомоги людям похилого віку; консультативні служби, служби у справах дітей, дитячі приймальники тощо. Фахівець першого (бакалаврського) рівня може адаптуватись до багатьох суміжних напрямів професійної діяльності.

Актуалізує потребу таких фахівців як соціальних працівників поява нових категорій осіб, що потребують допомоги, зокрема, біженці, вимушено переміщені особи, учасники АТО та їх діти, особи, які проживають в «сірій зоні», діти трудових мігрантів тощо. Усі вони вони потребують спеціальної фахової допомоги, методики та технології роботи з якими раніше не були передбачені в освітньо-професійних програмах та навчальних планах підготовки соціальних працівників.

Первинні посади, на яких можуть працювати випускники першого (бакалаврського) рівня, що навчалися за освітньо-професійною програмою «Соціальна робота»: 3460 Асистент вихователя виправно-трудового закладу, 3460 Соціальний працівник (допоміжний персонал), 3460 Фахівець з вирішення конфліктів (побутова сфера), 3443 Інспектори із соціальної допомоги, 3340 Асистент вихователя соціального по роботі з дітьми-інвалідами, 2446.2 Вихователь виправно-трудового закладу, 2446.2 Соціальний працівник, 2446.2 Фахівець (з допомоги неблагополучним родинам, грошової допомоги дітям і т. ін.), 2446.2 Фахівець із соціальної допомоги вдома, 2446.2 Фахівець із соціальної роботи, 2352 Інспектор з охорони дитинства, 2359.2 Організатор позакласної та позашкільної виховної роботи з дітьми, 2359.2 Педагог-організатор. 2340 Педагог соціальний, 1483 Менеджер (управитель) у соціальній сфері, 2446.2 Вихователь виправно-трудового закладу.

9. Перспективи працевлаштування випускників (здобувачів вищої освіти за ступенем бакалавра)

Важливим інструментом реалізації державної соціальної політики є соціальна робота. Клієнтами соціальних працівників є: діти, молодь, особи зрілого віку, люди похилого віку, інваліди, безробітні, пенсіонери, емігранти, біженці, люди з обмеженими фізичними можливостями, ВІЛ – інфіковані, особи, схильні до правопорушень, безробітні, особи, що повернулися з місць позбавлення волі, діти – сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, особи, які стали жертвами фізичного, психічного та сексуального насилля, сім'ї, що опинилися у складних життєвих ситуаціях, жертви техногенних та військових конфліктів.

Для надання допомоги людині, сім'ї або групі осіб, що потрапили у складну життєву ситуацію, в Україні в цілому та на Волині зокрема, функціонують соціальні служби для сім'ї, дітей та молоді, центри працевлаштування, спеціальні соціальні служби різного відомчого підпорядкування; центри соціальної допомоги людям похилого віку; консультативні служби,

служби у справах дітей, дитячі приймальники тощо. Але як у державі, так і на Волині вони недостатньо укомплектовані кваліфікованими фахівцями.

Аналіз аналітичних матеріалів Міністерства освіти і науки щодо забезпечення навчальних закладів соціальними педагогами та організації належного супроводу учасників навчально-виховного процесу засвідчують, що школи у 2015 – 2016 н.р укомплектовані таким фахівцями на 48%. Низьким залишається рівень забезпечення цими фахівцями закладів вищої освіти I – II рівня акредитації. Він становить 12,1 %. Аналогічна ситуація спостерігається на Волині. У відповідності із регіональною програмою розвитку психологічної служби системи освіти Волинської області, на період до 2017 року, заплановано збільшити показник забезпечення соціальними педагогами на 30 %, оскільки у 2015 р. заклади освіти були забезпечені такими фахівцями на 50,5 %.

Перспективними для подальшого працевлаштування майбутніх соціальних працівників є напрями діяльності із клієнтами, що опинилися у складних життєвих умовах. Наприклад, в управлінні соціальних служб для сім'ї дітей та молоді Луцької міської ради один соціальний працівник за норми 2 тис. населення обслуговує 16780 мешканців. Міські та районні територіальні центри соціального обслуговування, які функціонують у Волинській області, також потребую кваліфікованих працівників, оскільки їхній штат укомплектовано спеціалістами без базової освіти або такими, що пройшли курси перекваліфікації.

Потреба у соціальних працівниках обумовлена міграційними процесами, викликаними бойовими діями на Сході України. Багато людей змінило місце проживання і стало на облік в інших регіонах України. Це зобумовлює необхідність збільшення кількості соціальних працівників для роботи з цими категоріями населення. Необхідність у спеціалістах із соціальної роботи обумовлюється важливістю своєчасного виявлення посттравматичного синдрому (ПТРС) та запобігання випадків самогубств серед колишніх та діючих учасників АТО. За даними ЄРДР зустрічаються непоодинокі випадки вчинення самогубств учасниками АТО. Проходження учасниками АТО соціальної реабілітації є обов'язковим, проте рівень її здійснення соціальними службами є дуже низьким. Актуальною дана ситуація є і для Волині.

Перспектива подальшого працевлаштування вбачається у створенні в Україні та на Волині реабілітаційних центрів для учасників АТО, інклюзивних ресурсних центрів із реалізації потреб освіти дітей з особливими потребами, служби пробації, додаткових посад соціальних працівників в новосформованих об'єднаних територіальних громадах.

10. Розподіл змісту освітньо-професійної програми та навчальний зміст за дисциплінами

Освітньо-професійна програма підготовки здобувачів ступеня бакалавра в галузі соціальної роботи відповідає шостому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою теоретичних знань та практичних умінь і навичок, достатніх для успішного виконання професійних обов'язків за обраною спеціальністю та передбачає набуття здобувачем вищої освіти програмних компетентностей. Вони відображаються в навчальному плані, який розробляється вищим навчальним закладом на підставі освітньо-професійної програми для визначення переліку та обсягу навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовності вивчення дисциплін, форм проведення навчальних дисциплін та їх обсягу, графіку навчального процесу, форм поточного і підсумкового контролю.

У навчальному плані підготовки здобувачів освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальності 231 «Соціальна робота» передбачено дві частини. Перша частина складається з трьох циклів: цикл навчальних дисциплін гуманітарної та соціально-економічної підготовки; цикл навчальних дисциплін фундаментальної, природничо-наукової підготовки; цикл навчальних дисциплін професійної та практичної підготовки. Друга частина – з двох блоків спеціалізацій. Кожен цикл дисциплін навчального плану має на меті формування відповідних загальних та фахових компетентностей, які детально представлені в матрицях 1 та 2 освітньо-професійної програми.

1. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньо-професійної програми

Класифікація компетентностей за НРК	ОК1	ОК2	ОК3	ОК4	ОК5	ОК6	ОК7	ОК8	ОК9	ОК10	ОК11	ОК12	ОК13	ОК14	ОК15	ОК16	ОК17	ОК18	ОК19	ОК20	ОК21	ВБ 1	ВБ 2	ВБ 3	ВБ 4	ВБ 5	ВБ 6	ВБ 7	ВБ 8	ВБ 9	ВБ 10	ВБ 11			
Загальні компетентності																																			
ЗК 1	+	+		+	+	+	+	+	+	+		+	+		+	+		+		+	+	+	+		+	+	+		+		+		+		
ЗК 2	+	+		+	+	+	+		+		+			+	+	+	+				+			+	+			+			+		+		
ЗК 3			+													+		+				+			+								+		
ЗК 4	+					+										+						+			+								+		
ЗК 5						+		+		+		+		+		+		+	+		+														
ЗК 6				+	+		+		+		+		+		+	+				+	+						+		+			+		+	
ЗК 7						+			+			+	+		+				+		+	+	+	+			+				+		+		
ЗК 8		+				+			+			+									+	+		+					+				+		
ЗК 9												+			+	+					+														
ЗК 10	+				+				+							+	+														+				
ЗК 11	+																																		
Спеціальні (фахові) компетентності																																			
ФК 1							+	+														+													
ФК 2					+			+		+												+													
ФК 3										+	+	+		+					+	+		+													
ФК 4				+	+																				+						+			+	
ФК 5				+	+				+																										+
ФК 6										+		+													+		+								
ФК 7							+	+					+	+		+											+								
ФК 8				+	+	+			+		+	+				+	+	+		+		+	+	+	+		+								
ФК 9									+		+					+		+		+							+	+							+
ФК 10									+		+	+				+						+	+	+			+								
ФК 11				+	+					+	+	+				+							+	+	+		+								
ФК 12									+		+					+		+																	+
ФК 13		+													+																				+
ФК 14									+			+										+	+	+											+
ФК 15																+									+										
ФК 16				+	+																														+
ФК 17	+		+										+														+				+				+
ФК 18	+		+						+				+																						
ФК 19									+			+																							
ФК20																					+	+		+			+					+			+
ФК21						+															+	+		+			+				+	+	+		+

